

“มนุษยภาพ” ของ กุหลาบ สายประดิษฐ์

คำนำเสนอ โดยนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

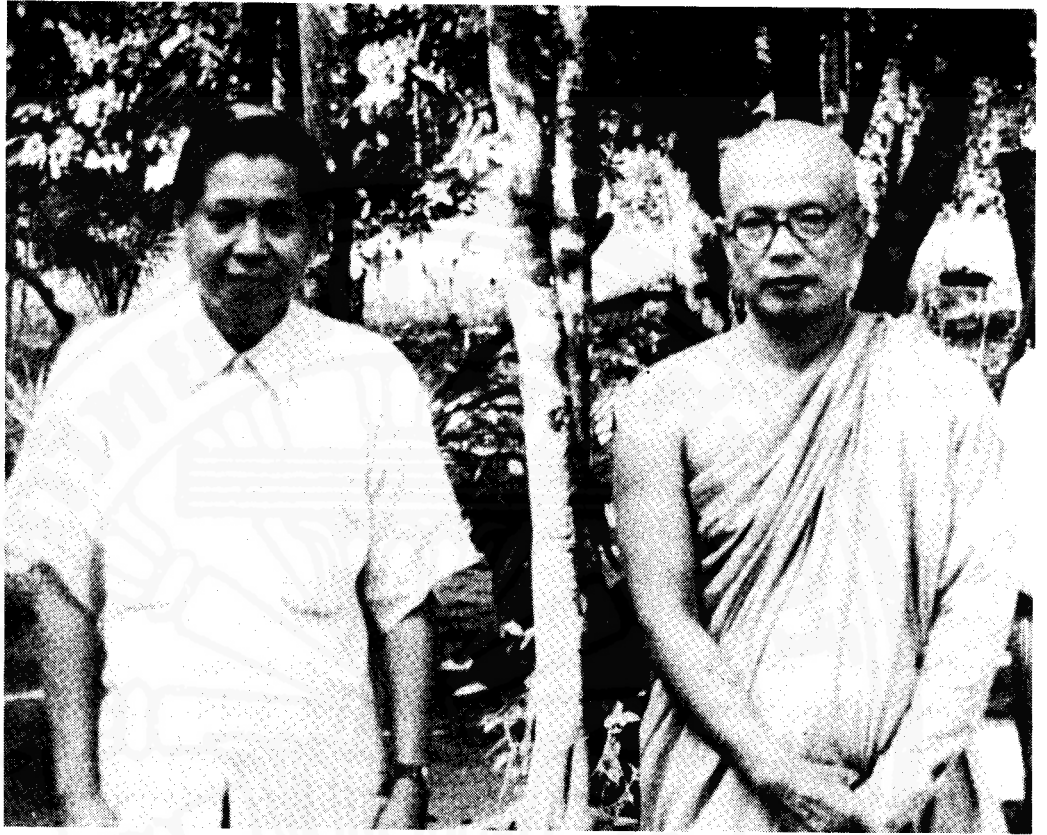
บท ความเรื่อง “มนุษยภาพ” ของ กุหลาบ สายประดิษฐ์นี้เป็นบทความที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยกอ้างถึงกันอย่างมากบทความหนึ่งในหมวกประวัติศาสตร์ นักวรรณกรรม นักเขียน และผู้สนใจเรื่องไทยศึกษา แต่ปัญหาสำคัญคือบทความนี้ไม่ได้เป็นที่อ่านและพิมพ์อย่างแพร่หลาย ได้มีการกล่าวอ้างถึงบทความนี้กันโดยทั่วไป โดยที่ผู้ศึกษาเองไม่ได้มีโอกาสอ่านต้นฉบับ ในที่นี้ จึงเห็นสมควรนำบทความดังกล่าวมาพิมพ์เผยแพร่ใหม่อีกครั้งหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่าเป็นการนำเอาบทความดังกล่าวมาพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งที่สอง หลังจากตีพิมพ์เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๗๔

บทความที่จะพิมพ์ใหม่ในที่นี้มีด้วยกันทั้งหมด ๕ ตอน สองตอนแรกพิมพ์ในหนังสือพิมพ์*ไทยใหม่* ในวันที่ ๘ และวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ ส่วนอีกสามตอนต่อมาพิมพ์ในหนังสือพิมพ์*ศรีกรุง* วันที่ ๑๐ วันที่ ๑๖ และ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๔ (ตามปฏิทินเก่า) อย่างไรก็ตามเนื้อหาของเนื้อหานั้น ตอนที่ ๓ และ ๔ ซึ่งพิมพ์ในที่นี้และพิมพ์ในหนังสือพิมพ์*ศรีกรุง* วันที่ ๑๐ และ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๔ นั้น มีเนื้อหาที่ต่างจากที่พิมพ์ในหนังสือพิมพ์*ไทยใหม่* (สองตอนแรก) เพียงเล็กน้อย ผู้เขียนคือกุหลาบ สายประดิษฐ์ได้เอาบทความ สองตอนแรกมาพิมพ์ซ้ำใหม่ในหนังสือพิมพ์*ศรีกรุง* (หลังจากที่ได้พิมพ์ในหนังสือพิมพ์*ไทยใหม่*แล้วเกิดมีปัญหา กับทางรัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในพระบาท

สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงขั้นหนังสือพิมพ์*ไทยใหม่*ถูกสั่งปิด) รวมทั้งได้เขียนเพิ่มเติมขึ้นอีกหนึ่งตอน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่ากุหลาบ สายประดิษฐ์ มีความประสงค์เขียนบทความเรื่อง “มนุษยภาพ” รวมเป็นสามตอนในบรรยากาศของช่วงเวลานั้น เขากล่าวในท้ายที่สุดว่า “วันหน้าเราจะได้พิจารณาถึงเรื่องมนุษยภาพต่อไป” เรื่องนี้คงเป็นความจริงอย่างมาก หากเราพิจารณาข้อเขียนทั้งที่อยู่ในรูปของบทความและงานวรรณกรรมของเขาในระยะหลัง ก็จะเห็นได้ว่ามีเนื้อหาสะท้อนหลักการความคิดความเชื่อในเรื่อง “มนุษยภาพ” ของเขาได้อย่างชัดเจน ซึ่งมีมากกว่าหลักการความคิดความเชื่อในแบบอื่น ๆ

อย่างไรก็ตามเนื้อหาของบทความสองตอนแรกซึ่งกุหลาบ สายประดิษฐ์นำมาพิมพ์ซ้ำเป็นครั้งที่สองในหนังสือพิมพ์*ศรีกรุง* ก็มิ้นัยความสำคัญที่แตกต่างไปจากการพิมพ์ครั้งแรก ซึ่งมีข้อที่น่าตั้งข้อสังเกตในที่นี้ อย่างน้อยในสามประการ กล่าวคือ ประการแรก ซึ่งผู้อ่านจะสังเกตเห็นได้ง่ายต่อไปข้างหน้าว่า กุหลาบ สายประดิษฐ์ได้แก้ไขข้อความไปบ้างในบางตอน ได้ตัดข้อความบางย่อหน้าออกไป และเขียนเพิ่มเติมขึ้นด้วยในอีกบางส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนนำของบทความ ซึ่งกล่าวเจตนาของผู้เขียนไว้อย่างชัดเจนว่าเขียนบทความนี้ขึ้นเพื่อ “ปรับฐานะของมนุษยชาติให้ระดับอันทุกคนควรจะเป็นได้...”

ประการต่อมา นับเป็นประการที่มีความสำคัญยิ่ง ได้แก่การลงนามระบุชื่อจริงในการพิมพ์

ครั้งที่สอง (หมายถึงในหนังสือพิมพ์ศรีกรุง) ในขณะที่การพิมพ์บทความเรื่องดังกล่าวรวมสองตอน ในหนังสือพิมพ์ไทยใหม่ ไม่มีการระบุชื่อผู้เขียนเรื่องนี้แสดงทั้งความกล้าหาญส่วนบุคคลของผู้เขียน ซึ่งเป็นตัวแทนของ“คนชั้นกลาง”ของยุคสมัยทศวรรษที่ ๒๔๗๐ และแสดงความเลื่อมใสและเลื่อมคลายในอำนาจและความชอบธรรมของรัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราชย์ อย่างเช่นไม่มีอำนาจควบคุมสิ่งพิมพ์ได้อย่างเด็ดขาด และเมื่อใช้อำนาจไปแล้ว ก็ไม่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความเกรงกลัว หรือเกิดการยินยอมประพฤติปฏิบัติตาม

เรื่องนี้คงเกี่ยวข้องกับบรรยากาศของยุคสมัย ซึ่งน่าตั้งข้อสงสัยเกิดเป็นประการที่สามว่า ในขณะที่หนังสือพิมพ์ ปัญญาชน และผู้นำราษฎร

เองได้เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไปสู่ระบอบใหม่ที่เชื่อว่าก้าวหน้ามากกว่าระบอบเก่า กล่าวคือ ถึงเวลาแล้วที่ประเทศสยามจะมีกฎหมายรัฐธรรมนูญ (ในตอนนั้นเรียกกันโดยทั่วไปว่าคอนสติตูชัน) มีสภาหรือปาลเลียมেন্ট มีอรรคมหาเสนาบดีหรือนายกรัฐมนตรี ซึ่งรับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินแทนองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งในระบอบเก่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นนายกรัฐมนตรีด้วยพระองค์เอง

กุหลาบ สายประดิษฐ์เขียนบทความนี้ในขณะที่เขามีอายุ ๒๖ ปี เขาเกิดปี พ.ศ. ๒๔๔๘ ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร ศึกษาชั้นต้นที่โรงเรียนวัดหัวลำโพง และศึกษาชั้นมัธยมจนสำเร็จชั้นมัธยมแปดจากโรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ เริ่มทำงานเป็นผู้ช่วยบรรณาธิการวารสารเสนาศึกษาและ

แผนวทยาสาสตร์ สอบเข้ารับราชการได้ที่กรม
แผนกที่ทหาร แต่ถูกต้อรงเงินเดือน กุหลาบ
สายประดิษฐ์จึงได้ตัดสินใจไม่ขอเข้ารับราชการอีก
ต่อไป ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ กุหลาบ สายประดิษฐ์
ได้เขียนนวนิยายออกมาสามเรื่อง คือ *ปราบพยศ
มารมมนุษย์* และ *ลูกผู้ชาย* ในปีถัดมาเขาได้
รวบรวมเพื่อนฝูงที่ชอบงานประพันธ์ และงาน
หนังสือพิมพ์ตั้งกลุ่มชื่อ“คณะสุภาพบุรุษ”ขึ้น ได้
ออกหนังสือรายปักษ์ชื่อ*สุภาพบุรุษ* ในขณะเดียว
กันเขาก็ได้เขียนบทความให้หนังสือพิมพ์ *ผู้นำ
ไทยใหม่* และ*ศรีกรุง* อันเป็นที่มาของการเขียน
บทความสามตอนเรื่อง “มนุษยภาพ” นี้

การเขียนบทความแสดงความคิดเห็นตาม
หน้าหนังสือพิมพ์ของกลุ่มปัญญาชน นักคิด นัก
เขียนและคนชั้นกลางรุ่นใหม่ นับเป็นปรากฏการณ์
ทางสังคมที่พบได้โดยทั่วไปในสมัยนั้น บทความ
ที่มีชื่อเสียงของคนอื่น ๆ อย่างเช่น เรื่อง“ชีวิต
ของประเทศ”เป็นบทความขนาดยาวของ“ศรทอง”
หรือพระยาศรราชภัฏพิพัฒน์ นอกจากนี้ มีบทความ
ทางด้านเศรษฐกิจของ “๕๕๕” หรือพระสาร
สาสน์พลชั้นตรี ฯลฯ ดังนั้นการเขียนบทความ
ขนาดยาวรวมสามตอนของกุหลาบ สายประดิษฐ์
ก็คงต้องนับเป็นเรื่องปกติมิใช่เป็นเรื่องแปลก
ประหลาดแต่ประการใดของยุคสมัยนั้น

ความโดดเด่นของบทความนี้จึงอยู่ที่เนื้อหา
ภาษา การใช้ภาษามจริง (นักเขียนในสมัยนั้นใช้นาม
ปากกามากกว่านามจริง) กับกราย่าเน้นให้เห็นว่า
คณะรัฐบาลและคนชั้นสูงปกครองด้วยการ
โกหกต่อแหลและการหลอกลวง

กุหลาบ สายประดิษฐ์มีชีวิต ความคิดและ
การทำงานเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลง
ทางสังคมการเมืองในยุคใหม่ของไทยในระหว่างปี
พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๐๐ และเขาได้ลี้ภัยการเมืองอยู่
ในประเทศจีน นับตั้งแต่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
ทำการรัฐประหารในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๑

ตราบจนการถึงแก่กรรมของเขาในประเทศจีนใน
เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๗

- ๒ -

‘มนุษยภาพ’ ไทยใหม่

วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๗๕

มนุษยภาพหรือความเป็นมนุษย์ หรือความ
เป็นคนควรวางอยู่บนลักษณะอย่างไร ชาวโลก
ทั้งหลายแม้ที่ได้บรรลุอารยธรรมแล้วก็ยังมี
ความเห็นแตกต่างไม่ลงรอยกัน ที่จริงเรื่องนี้เป็น
เรื่องใหญ่โตมาก เพราะพลโลกทุกคนย่อมมีส่วน
เกี่ยวข้องอยู่อย่างครบครัน ในต่างประเทศเขามี
ความสนใจนัก ประหลาดที่ในบ้านเราเกือบจะ
ไม่มีการนำพากันเสียเลย ตัวเราเป็นใคร
เรามีสิทธิอะไรบ้างและควรใช้สิทธิ
นั้นได้ภายในขอบเขตใดเท่าใดที่
นิติธรรมของประเทศอนุญาตให้ พวก
เราโดยมากไม่ทราบและไม่พยายามที่จะ
ทราบ ข้าพเจ้าเข้าใจไม่ได้เลยว่าเหตุใด
พลเมืองสยามจึงพาความสนใจของเขา
ข้ามแดนปัญหาสำคัญอย่าง
อุกฤษฐนี่ไปเสีย บางทีก็จะเป็น
ด้วยเขามัวเป็นห่วงท้องของเขา
มากเกินไป ถ้าเป็นจริงดังนี้จะ
นำเอาใจเหลือเกิน

การเขียนเรื่องมนุษยภาพโดยตั้งใจให้
ค่อนข้างละเอียดถี่ถ้วนในยามนี้
จะได้ชื่อว่าเปนกาลัญญหรือไม่ยังสงสัย
แต่ก็ช่างเถอะ ข้าพเจ้าไม่
ตั้งต้นเรื่องนี้โดยพิจารณาถึง
การสืบกำเนิดของมนุษย์ ซึ่งตาม
มติของดาร์วินว่ามาจากลิง และตาม
คัมภีร์ศาสนาคริสต์ยืนว่ามนุษย์คือ
สิ่งที่พระเจ้าได้สร้างขึ้น แรกเริ่มที่
เดียวมนุษย์จะมาจากอะไรหรือใคร
เป็นผู้สร้างย่อมไม่ใช่ประเด็นสำคัญ
ความสำคัญอยู่ที่ถ้าเราเชื่อว่า
ลิงเป็นบรรพบุรุษของมนุษย์ เรา
ก็ต้องเชื่อต่อไปว่ามนุษย์ทุกคน
ย่อมมีลิงเป็นบรรพบุรุษ ไม่ใช่
ว่าครอบครัวของนาย ก.

มีสิ่งเป็นบรรพบุรุษ แต่ครอบครัวของนาย ข. มี
กิ่งกือไล่เดือนเป็นบรรพบุรุษหาไม่ได้ หรือถ้าเรา
เชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างมนุษย์ พระเจ้าก็ต้องสร้าง
มนุษย์ทุกคน เป็นอันยุติกันได้ในขั้นนี้ว่ามนุษย์
จะมีที่มาจากที่ใดก็ตาม ได้มาจากทางเดียวกัน
หมด เราจะได้จับบทพิจารณากันที่นี่

กล่าวกันว่า ชำรุงการจีนนั้นก่อนจะเปิด
ประชุมว่าด้วยข้อราชการสิ่งใด ย่อมนำเอาภาพของ
ท่านหมอลุนยัดเซนมาประดิษฐานไว้กลางโต๊ะ แล้ว
พากันลุกขึ้นคำนับครบสามครั้ง จึงจะเริ่มเรื่อง และ
พวกพรหมณ์ในเมื่อจะสาธยายเวทย์ย่อมจะ
กล่าวสวดตีคุณของพระพิฆเนศร์เป็นปฐมฤกษ์
เสียก่อน อันว่าการเขียนเรื่องมนุษย์ภาพนี้ได้
ตั้งมโนปรารถนาที่จะเขียนด้วยความรู้สึกอันจริงใจ
และต้องการให้ท่านทั้งหลายอ่านด้วยความรู้สึก
ชนิดเดียวกัน แม้จะขัดกับหลักความคิดของผู้อื่น
ข้าพเจ้าก็พอใจ และเพราะฉะนั้นข้าพเจ้าควร
กล่าวบูชาคุณความจริงให้เป็นที่ยึดมั่นทั้งของ
ผู้เขียนและผู้อ่านเป็นประเดิมเสียก่อน

สโลมส์เขียนไว้ในหนังสือของเขาว่า ความ
จริงและความซื่อตรงจะต้องไปด้วยกันเสมอ ความ
ซื่อตรงคือความจริง และความจริงคือความซื่อตรง
คุณธรรมอันนี้จัดว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งของคนทั่วไป
แม้เป็นผู้รับใช้ก็ย่อมเป็นที่อุ้มใจของหัวหน้า และ
แม้เป็นหัวหน้าก็ย่อมเป็นที่เชื่อมั่นของผู้ที่อยู่ใต้
บังคับบัญชา ความจริงเป็นสิ่งแรกที่ลูกผู้ชายทุกคน
ต้องการ ความจริงเป็นหัวใจของบ่อเกิดแห่งนิติ
ธรรมต่าง ๆ เป็นหัวใจของความบริสุทธิ์ และของ
ความอิสสระ

การอ่านหรือการฟังความเห็นของบุคคล
ต่าง ๆ ความจริงและความซื่อตรงยิ่งจำเป็นหนัก
ขึ้น คนเราในทุกวันนี้โดยที่เห็นแก่ท้องเกินไป ได้
ยอมสละเสียซึ่งคุณธรรมดังกล่าวแล้ว ความเห็น
แก่ตัวทำให้เรายอมเชื่อถือในสิ่งที่ปราศจาก
เหตุผลและเหลวไหล ในบางขณะเราถึงกับเชื่อโดย

ลงทุนลงตัวเองอย่างน่าบัดสี เราไม่ยอมสู้หน้า
กับความเปนจริง นี่แหละในที่สุดได้ทำให้เราขาด
เอสเซนซ์ของความเปนมนุษย์ จนเราได้กลายเป็น
ประจูดรูปหุ่น ซึ่งเคลื่อนไหวได้ด้วยกำลังอำนาจ
ของเครื่องยนต์กลไก ท่านผู้อ่านคงรู้สึกบ้างใน
บัดนี้ว่าอิทธิฤทธิ์ของความจริงและความซื่อตรง
นั้น มีหรือไม่มีและมีเพียงไร แต่ท่านอย่าพึงพอใจ
ข้าพเจ้าจะกล่าวถึงเรื่องนี้ต่อไปอีก

ถ้าเราไม่สู้หน้ากับความจริงนั้นแปลว่า เรา
ได้เห็นหน้าเข้าหาความโกหกหลอกลวง หรือ
โกหกต่อแผล ความหลอกลวงไม่เพียงแต่จะยอม
ให้เราเป็นบุคคลที่ปราศจากความซื่อตรงอย่าง
เดียว ยังซ้ำทำให้เราได้ชื่อว่าเป็นเจ้าชู้ฉลาดตา
ขาวอีกสถานหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ปรุงแต่ง
ขึ้นด้วยความหลอกลวงทั้งหมด ยังเปนภัยน้อยกว่า
สิ่งที่ปรุงแต่งขึ้นด้วยความหลอกลวงครึ่งหนึ่ง และ
ความจริงอีกครั้งหนึ่ง

ปลาได้จ่อมเมธีของโลกมักพูดอยู่เนื่อง ๆ ว่า
“ข้าพเจ้าชอบพระทัยพระเจ้าผู้เปนเจ้า ที่ให้ข้าพเจ้า
มาเกิดเป็นคนกรีก ไม่ใช่คนป่า เกิดมาเปนไทย
แก่ตัว ไม่ใช่ทาส เกิดมาเปนลูกผู้ชาย ไม่ใช่ผู้หญิง
แต่ยิ่งกว่าสิ่งใด ๆ ทั้งหมดนั้นคือ ข้าพเจ้าได้มาเกิด
ในสมัยของโสเครติส”

ก็พวกเราทั้งหลายที่ได้มีชีวิตอยู่ในสมัย
ปัจจุบันนี้ มีอะไรบ้างที่เราควรจะภูมิใจ และขอใจ
ในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ได้บรรดาลให้เรามาเกิด เราไม่เคย
พบสมัยของโสเครติสหรือคล้ายกับโสเครติสใน
บ้านเรา เรามีความภูมิใจแต่เพียงนิดหน่อยที่ได้
เกิดมาเป็นคนไทย ซึ่งตามประวัติศาสตร์และ
พงศาวดารแสดงว่า เราเปนไทยแก่ตัว เรามี
อิสสระภาพทั้งในทางปฏิบัติและทางความคิด
ละม้ายคล้ายคลึงกับอิสสระชนทั้งหลายในโลก แต่
ข้าพเจ้าให้วิตกว่าในความเป็นไปที่เราได้พะเชิญ
หน้าอยู่ เราได้ทำลายความภูมิใจอันเล็กน้อยนี้
เสียแล้ว เราได้ม้วนตัวของเราเข้าไปเปนทาส

ความคิดเห็นของผู้อื่น นั่นก็เพราะเหตุผลอย่าง เดียว คือเราพากันยอมสละเสียซึ่งการสู้หน้ากับ ความเปนจริง

ถึงตอนนี้ ท่านผู้อ่านคงได้เห็นอิทธิฤทธิ์ ของความจริงกว้างขวางขึ้นนิดหน่อย แต่การ กล่าวบูชาคุณความจริงเท่านี้ยังไม่พอแก่การ สักการะ ข้าพเจ้าจะได้กล่าวต่อไปอีกในวันข้างหน้า

- 3 -

‘มนุสยภาพ’

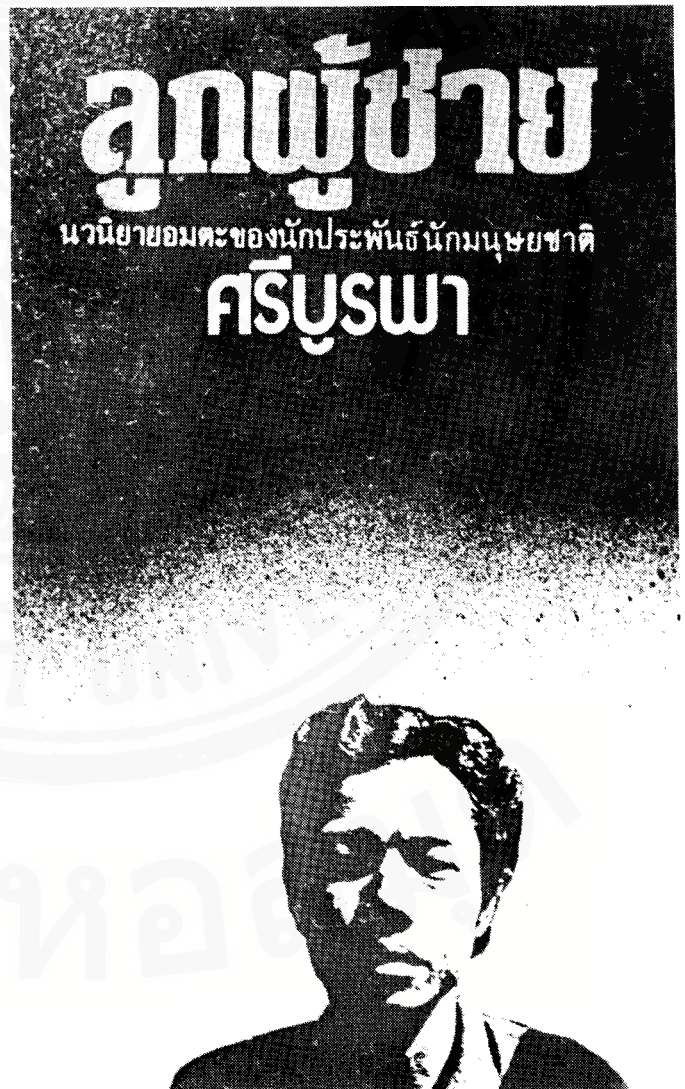
ไทยใหม่ วันศุกร์ที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๗๔

บรรดาคนสำคัญของโลกซึ่งชื่อเสียงของ เขาไม่รู้จักวันตาย ย่อมมีนิสัยบูชาความสัตย์ จริงยิ่งกว่าสิ่งใดทั้งหมด ปลาโตได้กล่าวสดุดี คุณธรรมในข้อนี้ไว้ว่า “ผู้ที่ จะอยู่ให้จำเริญ จง ยึดมั่นอยู่ในความจริง” และในการกล่าวขวัญถึง ลินคอล์นได้มีผู้เขียนว่า “เขาอยู่ เขาทำงาน และ เขาตายเพื่อความจริงและความยุติธรรม แม้ บางทีโชคของเขาจะไม่งาม”

นี่แหละทำให้เห็นว่าการบูชาความจริง ได้ มีอยู่ในสมัยนับตั้งแต่ ๑๐๐ ปี ๑,๐๐๐ ปีมาแล้ว ในโลกทุกวันนี้โลกมีความเจริญรุ่งเรืองเหลือสติ กำลังนัก จนดูเหมือนว่าชาวโลกของเรามีความ สามารถถึงกับได้เลื่อนเอาภูมิแห่งเมืองสวรรค์ และนรกมารวมกันไว้ในโลกมนุษย์ทั้งหมด วิทยาศาสตร์ในทางประดิษฐ์ก้าวหน้าไปไกล เพียงใด วิทยาศาสตร์ในทางโกหกต่อแหลกก็ได้ก้าว ไปไกลเพียงนั้น

เมื่อเรกูลุสชาวโรมันผู้เป็นเชลยของชาว คาเธงยีเนียนได้ถูกส่งมายังกรุงโรม ภายใต้ความ คุ่มครองของคณะทูตโดยมีสัญญาต่อกันว่า ถ้าไม่ ได้ผลสมความปรารถนาของกรุงคาเธงยี เรกูลุส ก็จะต้องกลับคืนมาเป็นเชลยของเขาต่อไป เรกูลุสก็ กระทำสาลารับรองสัญญานั้น ครั้นมาอยู่ที่

ประชุมของเมืองบิตรมารดา เรกูลุสได้ชักชวนให้ ผู้แทนราษฎรโรมันขับเคี่ยวสงครามกับกรุงคาเธงยี สืบไป และขอไม่ได้รับสัญญาเพื่อแลกอิสรภาพ ของชาวโรมันที่ถูกจับไปเป็นเชลย ครั้นที่ประชุม ตกลงตามคำของเรกูลุส ที่ประชุมซึ่งรวมทั้งท่าน หัวหน้าพระองค์หนึ่งได้คัดค้านที่เรกูลุสจะยอม กลับไปยังเมืองคาเธงยีอีก โดยอ้างว่าเป็นสัญญา ที่ถูกบังคับให้กระทำ จัดเป็นโมฆะใช้ไม่ได้ เรกูลุส ได้ตอบว่า “นี่ท่านทั้งหลายจะชวนกันทำลาย เกียรติยศของข้าพเจ้าเสียแล้วหรือ? ข้าพเจ้า

ทราบดีว่าความตายและการทรมาณทรมานกำลังเตรียมไว้พร้อมแล้วสำหรับข้าพเจ้าที่เมืองคาเธจ แต่สิ่งเหล่านี้หรือจะมาแลกกับความอับอายของการกระทำที่เหลวแหลก หรือแลกกับความเจ็บปวดของหัวใจที่ได้กระทำผิดต่อสัญญาของเขา? ร่างกายของข้าพเจ้าเป็นเชลยของคาเธจนั้นจริงแล้ว แต่วิญญาณของชาวโรมันยังคงสิงอยู่ในร่างกายนี้ ข้าพเจ้าได้สาบานว่าจะกลับ ข้าพเจ้าต้องทำตามที่ได้พูดไว้” แล้วเรกูลัสก็ไต่กลับคืนไปยังเมืองคาเธจ ในฐานะเชลยศึก และได้รับการทรมาณตายที่นั่น

การที่คนเราจะรักความสัตย์จริงยิ่งกว่าชีวิตของตัวเองอย่างเรื่องที่ได้เล่ามาข้างต้น ข้าพเจ้าเสียใจมากที่จะกล่าวไว้ในสมัยนี้เห็นหายาก ที่ว่าวิทยาศาสตร์ของการโกหกต่อเหล่ากำลังก้าวหน้ารวดเร็วเท่ากับวิทยาศาสตร์ในทางอื่น ๆ นั้น ข้าพเจ้าไม่ได้พูดอย่างพล่อยๆเลย บางท่านคงจะได้ยินใครพูดกันตลกกว่า “การโกหกต่อเหล่าที่ไปทำกันนอกบ้านเป็นผลประโยชน์ของประเทศ” นี่แหละเป็นภานิชิตของท่านพวกซูดละ! อนึ่งตามความนิยมของพวกที่เรียกตัวเองว่าคนชั้นสูง เมื่อเวลามีใครมาหา แม้เขาจะอยู่ในบ้าน ถ้าเขาไม่ประสงค์รับแขก เขาจะบอกว่า Not at home ความนิยมอันนี้ได้ระบาดเข้ามาในบ้านเราบ้างแล้ว เพราะฉะนั้นที่ข้าพเจ้าว่าวิทยาศาสตร์ของการโกหกต่อเหล่ากำลังก้าวหน้า จึงไม่ใช่เป็นการพูดอย่างพล่อยๆ

การโกหกต่อเหล่า การหลอกลวงได้ก่อกำเนิดจากคณะรัฐบาลและหมู่คนชั้นสูง ดังตัวอย่างที่ได้ยกมากล่าวไว้ข้างต้น และเมื่อคิดถึงว่าอำนาจเป็นสิ่งทีบรรดาคความนิยม และอำนาจในทุกวันนีเราหมายกันถึงเงินกับชั้นสูง ฉะนั้นเราจะไม่เตรียมตัวตักใจกันบ้างหรือว่าวิทยาศาสตร์ของการโกหกต่อเหล่า จะแพร่หลายและนิยมกันทั่วไปในบ้านเรา

ข้าพเจ้าว่าอำนาจบรรดาคความนิยม และ

อำนาจคือเงินกับชั้นสูงนั้นเป็นการแน่แท้ ด้วยอะไรที่คนชั้นสูงหรืออำนาจกระทำ เราถือกันว่าเป็นการถูกต้อง ควรนิยมทุกอย่าง ที่เราถือกันนี้แสดงว่าเราไม่ยอมสู้หน้ากับความป็นจริง เพราะตามความเป็นจริงนั้น ไม่เคยปรากฏมีใครในโลกที่ทำอะไรไม่มีผิดเลย ถึงท่านเจ้าของลัทธิหรือศาสนาทั้งหลาย อันมีผู้เคารพสักการะทั่วโลกก็ยังปรากฏว่า ได้เคยคิด หรือทำอะไรผิดมาเหมือนกัน โดยเหตุที่มนุษย์ยามั่วหลงถือกันว่าอำนาจยอมทำอะไรถูกต้องเสียหมดนั่นเอง สงครามในโลกจึงหาเวลาสิ้นสุดยุติมิได้ และความจลาจลปั่นป่วนเดือดร้อนร้อยแปดจึงยอมปรากฏอยู่ทั่วไปทุกซอกทุกมุมของโลก

สมมติว่าตัวเราเป็นหัวหน้าอยู่ในบ้าน ๆ หนึ่ง ถ้าเราเกิดขาดแคลนจนถึงไม่มีสตางค์ซื้อข้าวให้คนในบ้านกิน ความจริงจะบอกกับเราทันทีว่า เจ้าคนเหล่านี้จะต้องหิวและอยากกินข้าวเป็นกำลัง หากเราไม่เคยหิวและไม่เคยอดข้าวมาก่อน เราก็ควรจะทำตลวงอดข้าวตักมือสองมือเพื่อสอบสวนดูว่า ธรรมดาคนอดหยากมันเดือดร้อนอย่างไร และในเวลาเช่นนี้มันมีความคิดอะไรบ้าง ในที่สุดเราคงต้องร้องหว่า! มันเดือดร้อนพอใช้ทีเดียว! พอเราเข้าใจและกล้าสู้หน้ากับความป็นจริงดังนี้ เราย่อมจะเห็นแก่ท้องของเราจนกินไปไม่ได้ เราคงต้องยอมสละอาหารอย่างดีของเราชิ้นหนึ่งเพื่อแลกกับอาหารเลวๆหลายชิ้น แล้วเอามาแบ่งให้คนของเราได้กินโดยทั่วถึงกัน บ้านเราก็จะมีความสุข ปราศจากความเดือดร้อนใดๆ โดยตัวเราเองจะขาดไปแต่เพียงนิดหนึ่ง ก็ที่ตรงโอสารสอันเคยมีแก่ลิ้นของเราเท่านั้น

แต่ขอให้เรามาพูดกันด้วยความสัตย์จริงใจเถิดว่า ทุกวันนี้เราพอใจสู้หน้ากับความป็นจริงกันบ้างหรือเปล่า? ข้าพเจ้าเคยพบแต่เราโกหกตัวของเราเองว่า อ้ายเจ้าหมอนั่น มันพอดข้าวได้สองมือสามมือแน่นอน มันพอดทนความยาก

ลำบากชนิดนั้นได้ดอกระยะ ความเดือดร้อนเพียงเท่านั้นไม่แปรไรสำหรับมัน เรายังไม่จำเป็นจะต้องแก้ไขอะไรให้มันดีขึ้น เราเรื่อยๆ ของเราไปก่อนก็ได้ นี่โลกจึงไม่มีเวลาสงบได้ ความเจ็บปวดระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ระหว่างคนชั้นหนึ่งกับอีกชั้นหนึ่ง จึงได้ปรากฏทั่วไปในประเทศต่างๆ การรวมแรงรวมกำลังกันตั้งเป็นหมู่ เป็นคณะ เป็นสมาคม จึงอุบัติตามๆกันขึ้นมา เพื่อความมุ่งหมายอย่างเดียวกันที่จะใช้กำลังอันได้รวมกันเข้าดีแล้ว บังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่โกหกตัวเอง เพื่อประโยชน์ของตัวเอง-- บังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งสู้หน้ากับความเปนจริง!

เมื่อจบข้อความในวันนี้แล้ว ท่านผู้อ่านคงได้พบอิทธิฤทธิ์ของความจริงแผ่ไพศาลออกไปอีก และยอมรับกันได้ว่าการไม่สู้หน้ากับความจริงคือบ่อเกิดของความไม่สงบสุข ข้าพเจ้ายังจะมาซ่อมความเข้าใจในเรื่องนี้กับท่านอีกในวันข้างหน้า

- ๔ -

มนุษยภาพ : ความซื่อตรงคือความจริง

ความจริงคือความซื่อตรง

ศรีกรุง ๑๐ มกราคม ๒๔๗๔

ส่วนนำ

ข้าพเจ้าเขียนเรื่องนี้ด้วยความมุ่งหมายที่จะปรับฐานะของมนุษยชาติให้ระดับอันที่ทุกคนควรจะเป็นได้ ข้าพเจ้าจะได้รับความเชื่อถือในเรื่องนี้สักเพียงไหน ขอให้เปนหน้าที่ของท่านผู้อ่านจะพิจารณา เรื่องนี้จะต้องกล่าวพรรณากันอย่างยืดยาว จึงขอย่นเอาเรื่องตอนต้น ซึ่งได้เคยพิมพ์ไว้ในหนังสือพิมพ์ไทยใหม่มาตรวจแก้ไขปรับปรุงขึ้นใหม่ เพื่อให้เรื่องราวติดต่อกันไปเป็นอันดี

กุหลาบ สายประดิษฐ์

มนุษยภาพหรือความเปนมนุษย์ หรือความเปนคนควรวางอยู่บนลักษณะอย่างไร ชาวโลกทั้งหลายแม้ที่ได้บรรลุอารยธรรมแล้วก็ยังมีความเห็นแตกต่างกันไม่ลงรอยกัน อันที่จริงเรื่องนี้เปนเรื่องใหญ่โตมาก เพราะพลโลกทุกคนย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่อย่างครบครัน ในต่างประเทศเขาสนใจกันเป็นที่ยิ่ง ประหลาดที่ในบ้านเราเกือบจะไม่มีการนำพากันเสียเลย ตัวเราเองเปนใคร มีส่วนอยู่มากน้อยเพียงไรในความเสื่อมความเจริญของประเทศชาติ เรามีสิทธิอะไรบ้าง และควรใช้สิทธินั้นได้ภายในขอบเขตใดเท่าที่นิติธรรมของประเทศอนุญาตให้ พวกเราโดยมากไม่ทราบ และไม่พยายามที่จะทราบ ข้าพเจ้าเข้าใจไม่ได้เลยว่าเหตุใดพลเมืองสยามจึงพาความสนใจของเขาข้ามแดนปัญหาสำคัญอย่างอุกฤษฐ์นี้ไปเสีย บางทีก็จะเป็นด้วยเขามัวเปนห่วงท้องของเขามากเกินไป ถ้าเปนจริงดังนี้จะน่าอนาถใจเหลือเกิน

กล่าวกันว่า ชำรัฐการจีนนั้นก่อนจะเปิดประชุมว่าด้วยข้อราชการสิ่งใด ย่อมนำเอาภาพของท่านหมอลุนยัดเซนมาประดิษฐานไว้กลางโต๊ะ แล้วพากันลุกขึ้นคำนับครบสามครั้ง จึงจะเริ่มเรื่อง และพวกพราหมณ์ในเมื่อจะสาธยายเวทย์ ย่อมจะกล่าวสวดตีคุณของพระพิฆเนศร์เปนปฐมฤกษ์เสียก่อน อันว่าการเขียนเรื่องมนุษยภาพนี้ได้ตั้งมโนปรารถนาที่จะเขียนด้วยความรู้สึกอันจริงจัง และมันหมายให้ท่านทั้งหลายอ่านด้วยความรู้สึกชนิดเดียวกัน แม้จะขัดกับหลักความคิดของผู้อื่น ข้าพเจ้าก็พอใจ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าควรกล่าวบูชาคุณความจริงให้เป็นที่ยึดมั่นทั้งของผู้เขียนและผู้อ่านเปนประเดิมเสียก่อน

สไมล์เขียนไว้ในหนังสือของเขาว่า ความจริงและความซื่อตรงจะต้องไปด้วยกันเสมอ ความซื่อตรงคือความจริง และความจริงคือความซื่อตรง คุณธรรมอันนี้จัดว่าเปนส่วนสำคัญยิ่งของคนทั่วไป

เพราะบุคคลใดที่ถือความจริงหรือความซื่อตรง
ประจำใจ แม้เป็นผู้รับใช้ก็ยอมเป็นที่อุ้มใจของ
หัวหน้า และแม้เป็นหัวหน้าก็ยอมเป็นที่เชื่อมั่น
ของผู้ใต้บังคับบัญชา ความจริงเป็นสิ่งแรกที่ลูก
ผู้ชายทุกคนต้องการ ความจริงเป็นหัวใจของบ่อ
เกิดแห่งนิติธรรมต่างๆ เป็นหัวใจของความบริสุทธิ์
และของความอิสสระ

การอ่านหรือการฟังความเห็นของบุคคล
ต่างๆ ความจริงและความซื่อตรงยิ่งจำเป็นหนักขึ้น
คนเราในทุกวันนี้โดยที่เห็นแก่ท้องเกินไป ได้ยอม
สละเสียซึ่งคุณธรรมดังกล่าวแล้ว ความเห็นแก่ตัว
ทำให้เรายอมเชื่อถือในสิ่งที่ปราศจากเหตุผลและ
เหลวไหล ในบางขณะเราริงกับเชื่อ โดยลงทุน
ด้วยการลงตัวเราเองอย่างน่าบัดสี เราไม่ยอมสู้
หน้ากับความเปนจริง นี่แหละในที่สุดได้ทำให้เรา
ขาดเอสเซนส์ของความเปนมนุษย์ จนเราได้กลายเป็น
ประจูดรูปหุ่น ซึ่งเคลื่อนไหวได้ด้วยกำลังอำนาจ
ของเครื่องยนต์กลไก ท่านผู้อ่านคงรู้สึกบ้างในบัดนี้
ว่าอิทธิฤทธิ์ของความจริงและความซื่อตรงนั้น มี
หรือไม่และมีเพียงไร

ถ้าเราไม่สู้หน้ากับความจริงนั้นแปลว่า เรา
ได้หันหน้าเข้าหาความโกหกหลอกลวง หรือโกหก
ต่อแหล ความหลอกลวงไม่เพียงแต่จะยอมให้เรา
เป็นบุคคลที่ปราศจากความซื่อตรงอย่างเดียว ยัง
ซ้ำทำให้เราได้ชื่อว่าเป็นเจ้าข้าตลาดตาขาวอีกสถาน
หนึ่งด้วย อย่างไรก็ตามสิ่งที่ปรุงแต่งขึ้นด้วยความ
หลอกลวงทั้งหมด ยังเปนภัยน้อยกว่าสิ่งที่ปรุงแต่ง
ขึ้นด้วยความหลอกลวงครึ่งหนึ่ง และความจริงอีก
ครึ่งหนึ่ง

ปลาได้จ่อมเมธีของโลกมักพูดอยู่เนืองๆว่า
“ข้าพเจ้าขอบพระทัยพระเจ้าผู้เปนเจ้า ที่ให้ข้าพเจ้า
มาเกิดเป็นคนกรีก ไม่ใช่คนป่า เกิดมาเปนไทย
แก่ตัว ไม่ใช่ทาส เกิดมาเปนลูกผู้ชาย ไม่ใช่ผู้
หญิง แต่ยิ่งกว่าสิ่งใดๆทั้งหมดนั้นคือ ข้าพเจ้าได้
มาเกิดในสมัยของโสเครติส”

ก็พวกเราทั้งที่ได้มีชีวิตอยู่ในสมัยปัจจุบัน
นี้ มีอะไรบ้างที่เราควรจะภูมิใจ และขอใจในสิ่ง
ศักดิ์สิทธิ์ที่ได้บรรดาลให้เรามาเกิด เราไม่เคยพบ
สมัยของโสเครติสหรือคล้ายกับโสเครติสในบ้าน
เรา เรามีความภูมิใจแต่เพียงนิดหน่อยที่ได้
เกิดมาเป็นคนไทย ซึ่งตามประวัติศาสตร์และ
พงศาวดาร แสดงว่า เราเปนไทยแก่ตัว เรามี
อิสสระภาพทั้งในทางปฏิบัติและทางความคิด
ละม้ายคล้ายคลึงกับอิสสระชนทั้งหลายในโลก
แต่ข้าพเจ้าให้วิตกว่าในความเปนไปที่เราได้
เผชิญหน้าอยู่ เราได้ทำลายความภูมิใจอันเล็ก
น้อยนี้เสียแล้ว เราได้ม้วนตัวของเราเข้าไปเปนทาส
ความคิดเห็นของผู้อื่น นั่นก็เพราะเหตุผลอย่าง
เดียว คือเราพากันยอมสละเสียซึ่งการสู้หน้ากับ
ความเปนจริง

ถึงตอนนี้ ท่านผู้อ่านคงได้เห็นอิทธิฤทธิ์
ของความจริงกว้างขวางขึ้นนิดหน่อย แต่ท่าน
อย่าพึงพอใจ การกล่าวบูชาความจริงเพียงเท่านี้
ยังไม่พอควรแก่การสักการะ ข้าพเจ้าจะได้กล่าว
ต่อไปอีกในวันหน้า

- ๔ -

**มนุษยภาพ : ความหลงของมนุษย์ถือว่า
อำนาจทำอะไรทุกหนทุก
วอลแตร์ถูกกล่าวว่าเป็นเขาตายไปพร้อมด้วย
ความจริงและพูดเหมือนดินระเบิดแตก
ศรีกรุง ๑๖ มกราคม ๒๔๗๔**

บรรดาคนสำคัญของโลกซึ่งชื่อเสียงของ
เขาไม่รู้จักวันตาย มักมีนิสัยบูชาความสัตย์จริง
ยิ่งกว่าสิ่งใดทั้งหมด ปลาได้ได้กล่าวสุดคุณธรรม
ในข้อนี้ไว้ว่า “ผู้ที่จะอยู่ที่จำเริญ จึงยึดมั่นอยู่ใน
ความจริง” อนึ่งในการกล่าวขวัญถึงลินคอล์นได้มี
ผู้เขียนว่า “เขาอยู่ เขาทำงาน และเขาตายเพื่อ
ความจริงและความยุติธรรม แม้บางทีโชคของเขา

จะไม่งาม” และวอลแตร์อีกผู้หนึ่งซึ่งมีผู้กล่าวถึง
เขาว่า “เขาตายพร้อมด้วยความจริง และพูด
เหมือนดินระเบิดแตก”

ขอให้ข้าพเจ้าเล่าเรื่องเก่าแก่ให้ฟังสักเรื่อง
หนึ่ง เมื่อเรกูลุสชาวโรมันผู้เป็นเชลยของชาว
คาเธจียเนียนได้ถูกส่งมายังกรุงโรม ภายใต้ความ
คุ้มครองของคณะทูตเพื่อเจรจาขอสงบสงคราม
กับกรุงโรมโดยมีสัญญาต่อกันว่า แม้ไม่ได้ผลสม
ความปรารถนาของกรุงคาเธจ เรกูลุสจะต้องกลับ
คืนมาเป็นเชลยของเขาดังเดิม เรกูลุสก็กระทำ
สัตย์สาบานรับรองสัญญานั้น ครั้นมาอยู่ในที่
ประชุมของเมืองบิตรมารดา เรกูลุสได้ชักชวนให้
ผู้แทนราษฎรโรมันขับเคียวสงครามกับกรุงคาเธจ
สืบไป และขอไม่ให้รับสัญญาเพื่อแลกอิสรภาพ
ของชาวโรมันที่ถูกจับไปเป็นเชลย ทุกคนตอบตกลง
ตามคำของเรกูลุส แต่ที่ประชุมซึ่งรวมทั้งท่าน
หัวหน้าพระองค์หนึ่งได้คัดค้านที่เรกูลุสจะยอม
กลับไปยังเมืองคาเธจอีก โดยอ้างว่าเป็นสัญญาที่
ถูกบังคับให้กระทำ ใช้ไม่ได้ เรกูลุสได้กลับตอบว่า
“นี่ท่านทั้งหลายจะชวนกันทำลายเกียรติยศของ
ข้าพเจ้าเสียแล้วหรือ? ข้าพเจ้าทราบดีว่าความ
ตายและการทรมานทรมานกำลังเตรียมไว้
พร้อมแล้วสำหรับข้าพเจ้า ณ เมืองคาเธจ แต่สิ่ง
เหล่านี้หรือจะมาแลกกับความอับอายของการ
กระทำที่บัดสี หรือแลกกับความเจ็บปวดของ
หัวใจที่ได้กระทำผิดต่อสัญญาของเขา? ร่างกาย
ของข้าพเจ้าเป็นเชลยของคาเธจนั้นจริงแล้ว แต่
วิญญาณของชาวโรมันยังคงสิงอยู่ในร่างกายนี้
ข้าพเจ้าได้สาบานว่าจะกลับ ข้าพเจ้าต้องทำดังที่
ได้ลั่นวาจาไว้” แล้วเรกูลุสก็ได้กลับคืนไปยังเมือง
คาเธจในฐานะเชลยศึก และได้รับการทรมานตาย
ที่นั่น

นี่แหละทำให้เห็นว่าการบูชาความสัตย์จริง
ได้มีอยู่อย่างน่าเลื่อมใสในสมัยนับตั้งแต่ ๑๐๐ ปี
๑,๐๐๐ ปีมาแล้ว ในทุกวันนี้โลกมีความเจริญ

รุ่งเรืองเหลือสติกำลังนัก จนดูเหมือนว่าชาวโลก
ของเรามีความสามารถถึงกับได้เลื่อนเอาภูมิแห่ง
เมืองสวรรค์และนรกมารวมกันไว้ในโลกมนุษย์
ทั้งหมด วิทยาศาสตร์ในทางประดิษฐ์ก้าวหน้าไป
ไกลเพียงใด วิทยาศาสตร์ในทางโกหกต่อแหล ก็
ได้ก้าวไปไกลเพียงนั้น

ที่กล่าวดังนี้ ไซจะเป็นการกล่าวอย่าง
พล่อยๆหาได้ บางท่านคงได้ยินใครพูดกันบ้าง
ดอกว่า “การโกหกต่อแหลที่ไปทำกันนอกบ้าน
เป็นผลประโยชน์ของประเทศ” นี่แหละเป็นภษิต
ของท่านพวกทูตละ! อนึ่งตามความนิยมของ
พวกที่เรียกตัวเองว่าคนชั้นสูง เมื่อเวลามีใครมาหา
แม้เขาจะอยู่ในบ้าน ถ้าเขาไม่ประสงค์รับแขก เขา
จะบอกว่า Not at home ความนิยมอันนี้ได้
ระบาดเข้ามาในบ้านเราบ้างแล้ว เพราะฉะนั้นที่
ข้าพเจ้าว่าวิทยาศาสตร์ของการโกหกต่อแหล
กำลังก้าวหน้า จึงไม่ใช่เป็นการพูดอย่างพล่อยๆ

การโกหกต่อแหล การหลอกลวงได้ก่อ
กำเนิดจากคณะรัฐบาลและหมู่คนชั้นสูง ดัง
ตัวอย่างที่ได้ยกมากล่าวไว้ข้างต้น และเมื่อคิดถึง
ว่าอำนาจเป็นสิ่งที่ยับยั้งความนิยม และอำนาจ
ในทุกวันนี้เราหมายกันถึงเงินกับชั้นสูง ฉะนั้นเรา
จะไม่เตรียมตัวไว้ดกใจกันบ้างหรือว่าวิทยาศาสตร์
ของการโกหกต่อแหล จะแพร่หลายและนิยมกัน
ทั่วไปในบ้านเรา

ข้าพเจ้าว่าอำนาจยับยั้งความนิยม และ
อำนาจคือเงินกับชั้นสูงนั้นเป็นการแน่แท้ ด้วย
อะไรที่คนชั้นสูงหรืออำนาจกระทำ เราถือกันว่า
เป็นการถูกต้อง ควรนิยมทุกอย่าง จนถึงมีศัพท์
บ้างอะไรเกิดขึ้นคำว่าหนึ่ง ปาปมุต คือผู้ไม่รู้จัก
มีบาป ผู้ทำอะไรไม่มีผิด หรือมีผู้ยินยอมให้ว่าเป็น
ถูก นั้นมันเป็นการคิดต่างหลอกลวงอย่างน่าชิง สิ่ง
ใดผิดถูก ชอบที่จะว่ากันให้ขาวเพื่อประโยชน์เฉพาะ
ชั้นสูงที่เราพากันเชื่อถือ ความมั่งงายเช่นนี้แสดง
ว่าเราไม่สู้หน้ากับความเปนจริง ไม่เห็นปรากฏมี

ใครในโลกที่ทำอะไรไม่มีผิดเลย ถึงท่านเจ้าของ
ลัทธิหรือศาสนาทั้งหลาย อันมีผู้เคารพสักการะ
ทั่วโลกก็ยังปรากฏว่า ได้เคยคิด หรือทำอะไรผิด
มาเหมือนกัน

โดยเหตุที่มนุษย์มามีวาทลึงถือกันอยู่ว่า
อำนาจย่อมทำอะไรถูกต้องเสียหมดนั่นเอง
สงครามในโลกจึงหาเวลาสิ้นสุดยุติมิได้ และ
ความปั่นป่วนจลาจลเดือดร้อนร้อยแปดจึงย่อม
ปรากฏอยู่ทั่วไปทุกซอกทุกมุมของโลก นี่เป็น
เครื่องแสดงผลร้ายของการไม่สู้หน้ากับความ
เป็นจริงอีกข้อหนึ่ง ข้าพเจ้ายังจะมาซ่อมความ
เข้าใจในเรื่องนี้กับท่านอีกในวันข้างหน้า

- ๖ -

มนุษยภาพ : ความสงบ

ศรีกรุง

๒๑ มกราคม ๒๔๗๔

ผู้เขียนฯ ขอให้ทุกคนอย่าดูถูกค่าของ
คัมมอนเซนส์ (ความรู้สึกธรรมดา) เพื่อพิจารณา
มนุษยภาพต่อไป

บุคคลผู้มีอำนาจอันประกอบขึ้นด้วยชาติ
ตระกูล ด้วยยศศักดิ์ หรือด้วยเงินก็ตาม มักพอใจ
ป็นให้คนทั้งหลายหลงด้วยวาจาอันไพเราะเพราะ
พริ้งของเขา เขาทำดังนั้นเพื่อประโยชน์ของใคร
ข้าพเจ้าไม่อยากจะตอบ แต่แน่นอนต้องไม่ใช่เพื่อ
ประโยชน์ของชาติ จริงอยู่ ในสมัยนี้คนโง่ยังมี
มากหรือคนฉลาดที่ไม่เอาธุระของเพื่อนร่วมชาติ
ยังมีอยู่ดาษดื่น ผู้มีอำนาจดังกล่าวแล้วจะดำเนิน
การพูดเพราะของเขาไปได้โดยราบรื่น แต่ทุกคน
ย่อมรู้ว่าโลกที่เราอาศัยอยู่นี้มันหมุน และสรรพสิ่ง
ในโลกจะไม่หยุดอยู่กับที่ ฉะนั้นจึงเป็นการแน่นอน
ที่เขาเหล่านั้นจะต้องพบอุปสรรคในวันหนึ่ง

ในสมัยก่อน เราถามไม่มีใครตอบ ในสมัย
ปัจจุบันเราถาม มีคำตอบบ้างแต่ไม่ทั้งหมด และ

มีความจริงบ้างโกหกบ้างในคำตอบเหล่านั้น ใน
สมัยที่เรารออยู่ข้างหน้า เราจะได้คำตอบเต็ม
คำถามและต้องจริงทั้งหมด ความต้องการของ
มนุษย์ในที่สุดจะไปยุติอยู่ที่ความจริง!

ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในวันก่อนว่า อำนาจ
บรรดาศักดิ์ความนิยม นี่เป็นความจริงมาแล้วแต่
บรรพกาล ยังเป็นอยู่ในปัจจุบันสมัย และจะยัง
เป็นต่อไปอีกจนกว่าโลกจะแตก แต่ท่านผู้อ่านพึง
ระลึกไว้ว่าสิ่งอันปรุงแต่งอำนาจขึ้นนั้นไม่คงที่ ย่อม
หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปกาลสมัย ในโบราณ
สมัยอำนาจอยู่กับกษัตริย์หรือนักรบ บางคราว
อยู่กับนักพูด บางคราวอยู่กับบุคคลชั้นสูง เปน
ต้นว่าเจ้านายและอำมาตย์ บางคราวที่โลกย่างเข้าสู่
สู่สมรภูมิแห่งเศรษฐกิจสงครามอำนาจย่อมอยู่กับเงิน
ในประเทศรัสเซีย ณ สมัยปัจจุบัน อำนาจตกอยู่กับ
คนจน และในอารยประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป
และอเมริกา อำนาจเฉลี่ยตัวของมันอยู่กับบุคคล
ต่างๆ ไป อำนาจบรรดาศักดิ์ความนิยมเป็นความจริง
ทุกกาลสมัย แต่สิ่งปรุงแต่งอำนาจย่อมผันแปรไป
ได้ตามโอกาส ในเมื่อใดถ้าอำนาจอยู่ที่เงินกับ
ชั้นสูง และผู้ที่ทำอำนาจจะไม่ละเสียซึ่งการสู้หน้า
กับความจริงแล้วหันเข้าหาความโกหกต่อแหล
ตะพืดตะพือไป อำนาจจะคงที่ไม่แปรรูปไปเป็นอื่นได้

สมมติว่าตัวเราเป็นหัวหน้าอยู่ในบ้าน
หนึ่ง ถ้าเราเกิดขาดแคลนจนถึงไม่มีสตางค์ซื้อ
ข้าวให้คนในบ้านกิน ความจริงจะบอกกับเราทันที
ว่า เจ้าคนเหล่านี้จะต้องหิวและอยากกินข้าวเป็น
กำลัง หากเราไม่เคยหิวและไม่เคยอดข้าวมาก่อน
เราก็ควรจะทดลองอดข้าวดูสักมือสองมือเพื่อ
สอบสวนดูว่า ธรรมดาคนอดหยาถากมันเดือดร้อน
อย่างไร และในเวลาเช่นนี้มันมีความคิดอะไรบ้าง
ในที่สุดเราคงต้องร้องหว่า! มันเดือดร้อนพอใช้
ทีเดียว! พอเราเข้าใจและกล้าสู้หน้ากับความเป็น
จริงดังนี้ เราย่อมจะเห็นแก่ท้องของเราจนเกินไป
ไม่ได้ เราคงต้องยอมสละอาหารอย่างดีของเรา

ขึ้นหนึ่งเพื่อแลกกับอาหารเลวๆหลายชิ้น แล้วเอามาแบ่งให้คนของเราได้กินโดยทั่วถึงกัน บ้านเราก็จะมีความสุข ปราศจากความเดือดร้อนใดๆ โดยตัวเราเองจะขาดไปแต่เพียงนิดหนึ่ง ก็ที่ตรงโอรสอันเคยมีแก่ถิ่นของเราเท่านั้น

แต่ขอให้เรามาพูดกันด้วยความสัตย์จริงใจเถิดว่า ทุกวันนี้ เราพอใจสู้หน้ากับความเป็นจริงกันบ้างหรือเปล่า? ข้าพเจ้าเคยพบแต่เราโกหกตัวของเราเองว่า อ้ายเจ้าหมอนั้น มันพอดข้าวได้สองมือสามมือแน่นอน มันพอดความยากลำบากชนิดนั้นได้ดอกนะ ความเดือดร้อนเพียงเท่านั้นไม่เป็นไรสำหรับมัน เรายังไม่จำเป็นจะต้องแก้ไขอะไรให้มันดีขึ้น เราเรื่อยๆ ของเราไปก่อนก็ได้ นี่โลกจึงไม่มีเวลาสงบ ความเจ็บปวดระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างระหว่างคนชั้นหนึ่งกับอีกชั้นหนึ่ง จึงได้ปรากฏทั่วไปในประเทศต่างๆ การรวมแรงรวมกำลังกันตั้งเป็นหมู่ เป็นคณะเป็นสมาคม จึงอุบัติตามๆกันขึ้นมา เพื่อความมุ่งหมายอย่างเดียวกัน จะใช้กำลังอันได้รวมกันเข้าตีแล้ว บังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่โกหกตัวเอง เพื่อประโยชน์ของตัวเอง-- บังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งสู้หน้ากับความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ของคนหมู่มาก!

บัดนี้เรายอมรับกันได้ว่า การไม่สู้หน้ากับความเป็นจริง คือบ่อเกิดของความไม่สงบสุขเป็นเทียงแท้ เมื่อข้าพเจ้ายังไม่ทันเขียนเรื่องนี้ให้กระจ่าง ท่านผู้อ่านบางคนอาจจินตนาการว่าข้าพเจ้าเขียนในสิ่งที่เหลวไหล ที่นี้คงเห็นกันทั่วไปแล้วแล้วว่า ความเป็นจริงกับความสงบเป็นของคุณกัน แม้ในทางพระพุทธศาสนาก็สอนให้มนุษย์สู้หน้ากับความเป็นจริง ให้เชื่อด้วยมีใจศรัทธา ไม่ใช่ให้เชื่อด้วยความมงมายหรือหลอกลวง หรือซมซมที่บังคับ การโกหกต่อแหล่กันเทียว ที่เป็นบ่อเกิดของความปั่นป่วนจลาจล และนำความเดือดร้อนมาสู่มนุษยชาติ

ข้าพเจ้ามาเล็งเห็นว่า ความเป็นจริงคือความสงบ จึงได้เขียนชื่อจริงลงไว้ในกาเขียนเรื่องนี้ เพื่อ

บูชาคุณความจริงด้วยน้ำใสใจจริงแท้ อีกอย่างหนึ่ง ข้าพเจ้าอยู่ข้างรำคาญหูเต็มที ที่ได้ยินผู้พูดกันนัก ว่า หนังสือพิมพ์ฉบับนี้มีท่านขุนนางผู้ใหญ่คนนั้นคนนี้เป็นผู้หนุนหลัง เปนผู้เขียนเรื่องนั้นเรื่องนี้ ดูบุคคลที่ไม่ได้เปนขุนนางหรือเปนผู้หลักผู้ใหญ่จะทำอะไรไม่ได้เอาเสียเลย ข้าพเจ้าไม่อยากจะให้อ่านเรื่องนี้ตั้งต้นด้วยการหลอกตัวเอง จึงเขียนชื่อกำกับไว้เพื่อมิให้ท่านดูงานของคนเปนข้อใหญ่ แม้บางท่านจะพูดว่า นี่เปนเรื่องของเจ้าเด็กซี้ปะตัวเขียน ไม่ต้องการอ่าน ซ่างเถอะ ข้าพเจ้าไม่น้อยใจ บางทีวันหนึ่งท่านอาจจะหยิบมันขึ้นมาอ่านด้วยความสนใจก็ได้ ข้าพเจ้าไม่มีความรู้พิเศษอะไรทั้งนั้น ข้าพเจ้าเขียนไปตามคัมมอนเซนส์บอก ข้าพเจ้าขอให้ทุกคนอย่าดูถูกค่าของคัมมอนเซนส์ วันหน้าเราจะได้พิจารณาจนถึงเรื่องมนุษยภาพต่อไป